

Gespreksverslag bijeenkomst omwonenden zonnepark gemeente Berg en Dal

Datum: 06-10-2020
Locatie: Familie Broekman, Botsestraat 29 Kekerdom
Sprekers: Frits Broekman (gastheer), Wethouder Nelson Verheul (gemeente Berg en Dal), Jaap Dirkmaat (Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC)), Craig Savy (ZEBRA), Sander Veltmaat (ZEBRA)
Aanwezig: Direct aanwonenden (in totaal waren er 30 personen aanwezig i.v.m. de Corona maatregelen. Er is een extra bijeenkomst ingepland op 28-10-2020. Deze zal zowel fysiek als digitaal bij te wonen zijn).
Onderwerp: Bewonersavond omwonenden zonnepark gemeente Berg en Dal

Introductie door de wethouder (Nelson Verheul), Sander Veltmaat (ZEBRA) en Jaap Dirkmaat (VNC):

De wethouder schetst de situatie van de duurzame energieopgave, de zoekgebieden voor zonneparken (op land en water) binnen de gemeente en de urgentie om snel in actie te komen om de doelstellingen te bereiken. Daarom is het betreffende zonnepark één van de 3 tot 5 pilotprojecten geworden. Tevens geeft hij aan graag eerder in het proces met de omwonenden in gesprek had willen gaan, maar dat er geen eerdere mogelijkheid was omdat toen nog niet helder was waar er bij de grondeigenaren belangstelling was om mee te werken aan een eventueel zonnepark. Nu pas duidelijk is wie mee willen doen en wat er mogelijk is, kan het gesprek gestart worden. Vorige week met een deel van de verontruste inwoners die zich georganiseerd hebben, nu een bredere bijeenkomst.

Sander Veltmaat (ZEBRA) maakt het projectgebied bekend en schetst het proces. Hij geeft aan op welke manier en wanneer de omwonenden bij het project betrokken zullen worden en input kunnen leveren op het ontwerp. Hij roept de aanwezigen op zoveel mogelijk vragen te stellen en aandachtspunten, vragen en opmerking achter te laten op de invulformulieren. Deze informatie zal verwerkt worden tijdens de planvorming.

Jaap Dirkmaat (VNC) houdt een pleidooi voor de ontwikkeling van het zonnepark in combinatie met de ontwikkeling van het casco landschap omdat het initiatief bijdraagt aan het herstel van de biodiversiteit en de landschapskwaliteit. Als 'hoeder van de omgeving' staat hij garant voor een goede verhouding tussen groen en zonnepanelen. Het moet een bijzonder zonnepark worden, met de terugkeer van rode lijstsoorten en behoud van het bodemleven door de bodem onder de panelen te beregenen en te zorgen voor voldoende lichtinval op de bodem. Een 0-meting wordt uitgevoerd om de huidige voorkomende natuurwaarden in kaart te brengen en een langjarige monitoring vindt plaats om het effect van het zonnepark op de biodiversiteit vast te stellen. Dit gebeurt onder de leiding van het onafhankelijk bureau 'stichting Bargerveen'

- Nelson Verheul geeft tijdens de opening van zijn onderdeel aan dat het college van B&W een principe besluit hebben genomen op grond van de ruimtelijke visie duurzame energie. Dit betekent dat het college er vertrouwen in heeft dat dit project binnen het genoemde beleid past en aan de voorwaarden kan voldoen. Het uiteindelijke besluit (omgevingsvergunning en bestemmingsplanwijziging) en politieke toetsing zal plaatsvinden in de Raad van Berg en Dal.
- Nelson Verheul geeft aan dat het zoekgebied tussen Leuth en Millingen circa 500 ha betreft.
- Op de vraag waarom ervoor gekozen is om in dit gebied een groot zoekgebied aan te wijzen, licht Nelson toe dat dit vooral te maken heeft met het feit dat er in dit gebied voldoende mogelijkheden zijn om te werken aan ruimtelijke kwaliteit. Binnen een vlak gebied is het eenvoudiger om zonneparken goed landschappelijk in te passen, vergeleken met een glooiend landschap, zoals in Groesbeek en omgeving.
- Als nadeel op het landschap merkt een bewoner op dat het jammer zou zijn als de koeien niet meer in de wei te zien zijn. De wethouder snapt deze zorg, maar verwacht dat er nog voldoende ruimte is binnen en buiten het zoekgebied voor koeien in de wei.
- De wethouder erkent dat een deel van het landschap gaat veranderen om aan de opgave van de energie transitie te voldoen. Het is een gezamenlijke zoektocht welke veranderingen wel en niet acceptabel zijn. Zijn ambitie is om er in ieder geval voor te zorgen dat de Zonneparken nauwelijks opvallen in het landschap en zeker niet op cruciale plekken zoals bij bewoning en toeristische locaties. Sterker nog: uitgangspunt is behoud en indien mogelijk, versterking van de toeristische waarde van het gebied.

Vragen en antwoorden:

- Op de vraag van een bewoner aangaande regie, geeft de wethouder aan dat de initiatiefnemers de regie hebben t.a.v. voorbereiding en realisatie van het park, maar dat de gemeente de regie en coördinatie heeft ten aanzien van de verschillende initiatieven binnen een bepaald gebied. Verder is de gemeente het bevoegde gezag en is in die rol verantwoordelijk voor een zorgvuldig proces naar haar inwoners.
- Aan Sander Veltmaat wordt een vraag gesteld wat zijn rol is en wat ZEBRA voor een partij is. Hierop antwoordt Sander dat hij medeoprichter is en dat ZEBRA gespecialiseerd is in de zonnesector waarbij ZEBRA projecten ontwikkelt en inspecteert.
- Uit het publiek is veel zorg hoe het zicht gaat veranderen. Het gaat om onder andere:
  - Doorkijk in de verte, uitzicht
  - Aankijken tegen zonnepanelen wordt als probleem gezien door sommigen
- Als antwoord op het veranderende aanzicht geeft de wethouder aan dat we daar samen (gemeente, initiatiefnemers, omwonenden) naar moeten gaan kijken. Op sommige plaatsen zal doorkijk mogelijk zijn en op andere plaatsen zullen heggen komen om direct zicht op de panelen te ontnemen.
- Een aantal omwonenden geeft aan niet graag tegen een heg aan te willen kijken of willen geen hoge heg, omdat het uitzicht anders verdwijnt. Tegelijkertijd willen zij ook niet tegen zonnepanelen aankijken en geven aan dat ze vanuit hun dakraam altijd zicht zullen hebben op de panelen. Een aantal omwonende ziet juist liever dat de zonnepanelen aan het zicht worden onttrokken door de aanleg van heggen.

- Een bewoner geeft aan dat de omgeving er 20 tot 30 jaar geleden ook heel anders uitzag. Het had niet zo'n ver uitzicht en er stonden veel bomen en heggen waar mensen tegenaan keken. Met andere woorden; het landschap verandert continu en blijft niet voor eeuwig hetzelfde.
- Een aantal omwonenden wilde weten hoe hoog de panelen kunnen worden. Sommigen vroegen of het 3 tot 4 meter hoog kon worden zodat eronder beesten kunnen lopen of andere activiteiten kunnen plaatsvinden. Craig (ZEBRA) antwoordt dat het normaal gesproken om en nabij 2 meter hoog wordt, maar dit kan zo hoog worden als men wil. Craig merkt op dat het wellicht niet gewenst is om panelen hoog te plaatsen. In gesprek met de omwonenden zal onderzocht worden wat de beste optie is op die locatie. Het hoeft en zal niet overal op precies dezelfde manier uitgevoerd worden. Soms is laag bij de grond wenselijk, soms juist hoog.
- Volgens de heer Wassink zijn alle panelen in Nederland op een hoogte van 2,6 meter. Jaap Dirkmaat geeft aan dat voor een Oost-West opstelling de hoogte van de nok van de constructie zich op ongeveer 2 meter bevindt;
- Sommige omwonenden hebben de zorg voor de impact op de gezondheid geuit. Er zijn drie punten van zorg genoemd, namelijk geluid van de omvormers, dat omvormers te dicht bij de huizen komen en gezondheidseffecten van zonnepanelen.
- Op bovengenoemde zorgen aangaande gezondheid heeft Craig aangegeven dat deze vragen niet door de initiatiefnemer maar door onafhankelijke experts worden beantwoord. Craig roept daarom op om zoveel mogelijk vragen over gezondheid en veiligheid aan de initiatiefnemers door te geven zodat de vragen gebundeld en beantwoord worden door onafhankelijk experts.
- Omvormers en transformatoren worden zoveel mogelijk op afstand van de woningen geplaatst.
- Door een direct omwonende (Richard Thijssen) is gevraagd in welke opstelling de panelen worden gezet. Nelson antwoordde dat deze keuze door de exploitanten in overleg met de omwonenden gemaakt zal worden.
- Jack Bongers, aanwezig namens Stichting Kekerdomse Molen De Duffelt, geeft aan tegen de komst van panelen in de buurt van de molen te zijn. Er wordt nu geïnvesteerd in renovatie van de molen en het moet niet zo zijn dat al die investeringen voor niks zijn geweest door de komst van zonnepanelen. Tevens gaf hij aan dat binnen een cirkel van 500 meter geen nieuwe objecten mogen worden gebouwd. Vanuit de stichting zullen ze juridische maatregelen nemen om de komst tegen te gaan.
- Waarom legt Frits de panelen niet tegen zijn huis aan?
- Volgens de heer Wassink zijn er delen in het projectgebied ingetekend die buiten het zoekgebied vallen, waarom zijn die wel geaccepteerd? De wethouder geeft aan dat het zoekgebied in principe vastligt en alles daarbinnen moet liggen. Indien er wat onduidelijkheid is over de precieze grens van het zoekgebied, wordt mogelijk (zeer beperkt) flexibel met het zoekgebied omgegaan.
- VNC geeft aan dat er bij de komst van zonnepanelen zorgen zijn over de bodemkwaliteit. Dat is een terechte zorg, waar in dit plan ruime aandacht voor is. Jaap Dirkmaat geeft aan dat de bodem in leven moet blijven, dit is een harde randvoorwaarde van VNC en de gemeente. Dat betekent dat het plan moet voorzien in de juiste condities waardoor de bodem en het bodemleven (gegarandeerd) intact blijft. Dit zal gemonitord blijven worden.

- Vanuit een bewoner is gevraagd of het mogelijk is om energie lokaal aan te bieden, zoals WIEK-II. Sander antwoordt dat dit tot de mogelijkheden behoort en een onderdeel van het participatieproces is waarbij wensen van de omgeving geïnventariseerd zullen worden zodat er passende oplossingen komen.
- Wat gaat er met de boeren gebeuren? Blijven zij agrariër of gaan zij helemaal over op de verpachting van grond voor zonnepanelen?
  - Antwoord Frits Broekman: De ontwikkeling van het zonnepark moet een EXTRA PIJLER worden van het agrarische bedrijf als aanvulling op de huidige werkzaamheden.
- Wat zijn de gezondheidsrisico's?
  - Antwoord Craig: We verzamelen alle zorgen en laten onafhankelijk experts aan het woord die antwoord geven op de zorgen
- Jan Wassink (voorzitter van de Vereniging Duurzame energie Berg en Dal) neemt het woord en neemt de volgende stelling in:
  - De vereniging is niet tegen duurzame energie
  - De pilot zoals het er nu uitziet is te groot en daarom zijn ze erop tegen
  - De vereniging gaat het plan juridisch aanvechten
- De heer Wassink heeft opgemerkt dat hij voor duurzame energie is, maar de schaal van deze pilot komt in zijn overtuiging niet overeen met de adviezen die RHDHV aan de gemeente heeft aangeboden. Tevens merkt hij op dat hij zich tegen de komst van het park zal verzetten. Hij gaf ook aan dat 3 raadsleden tegen de behandeling van het participatie plan zullen stemmen in de volgende raadsvergadering, waardoor met zekerheid het voorstel niet behandeld zal worden, aldus de heer Wassink. De wethouder geeft aan dat dit een verkeerde voorstelling van zaken is. Het stuk is aan de Raad aangeboden en kan indien het presidium (forum van fractievoorzitters) geagendeerd worden indien nodig. Het kan dan niet door de stemming van 3 raadsleden van de agenda worden gehaald. Tevens geeft de wethouder aan dat politieke discussies buiten deze sessie moeten plaatsvinden. De wethouder benadrukt dat in deze sessie vooral de dialoog met omwonenden gevoerd moet worden over de randvoorwaarden over hoe het park eruit moet komen te zien en waar knelpunten liggen en op welke manier dit aangepakt kan worden. Dit moeten we samen doen. Dus met omwonenden, initiatiefnemers, VNC en de gemeente.
- Tevens merkt hij op dat het pilotgebied wellicht 160 hectare groot is, maar dat het college heeft ingestemd met een pilot van ca 100 ha. Naast deze pilot is er nog een kleinere pilot van ca 5,7 ha goedgekeurd. Sander Veltmaat geeft middels een overzicht aan welke delen die door de heer Wassink als project gebied wordt aangewezen werkelijk tot deze pilot behoort.
- Door Richard wordt gevraagd hoe groot het gebied van de pilot precies zal zijn. De wethouder antwoordt dat het college heeft ingestemd met een pilot van ca 100 hectare inclusief natuurontwikkeling.
- Wat het gebied van de pilot aangaat geeft de wethouder ook aan dat het gaat om zonnepanelen op water en land. Zonnepanelen op water is een “no brainer” en we hebben met z’n allen besloten om hier ruimte te bieden aan initiatiefnemers voor zonneparken met behoud van de waterkwaliteit.
- Richard geeft aan dat hij niet tegen zonneparken of duurzame energie is, maar vraagt aan de wethouder waarom niet eerst daken volgelegd worden. Dan zijn we er toch? De wethouder geeft aan dat zon op daken inderdaad de voorkeur heeft, dat hier ook

aandacht voor is en aan gewerkt wordt, dat er al rekening wordt gehouden met een substantiële toename van het aantal zonnepanelen op daken tot 2030 in de berekeningen maar dat het desondanks niet voldoende is om aan de opgave te voldoen.

- Richard Thijsen vindt dat het proces verkeerd is gegaan en dat ze als bewoners te laat door de gemeente worden geïnformeerd. Richard geeft aan niet tegen zonneparken te zijn, maar hij wilde veel eerder betrokken worden zodat hij meer invloed kon uitoefenen op waar het park komt en hoe het project eruit komt te zien
- Tevens geeft Richard aan niet blij te zijn dat Millingen wel een groot park voor de kiezen krijgt, terwijl Groesbeek ontzien wordt. Wederom geeft hij aan niet tegen zonnepanelen te zijn, maar als hij zonnepanelen voor zijn deur krijgt dan moet iedereen datzelfde ook voor zijn deur krijgen. Iedereen moet dezelfde pijn lijden, dus dat geldt voor de hele gemeente Berg en Dal.
- De wethouder geeft aan dat hij zowel voor het belang van de opgave als het belang van de omwonenden staat. Tevens geeft hij aan dat het belang van een individu niet zwaarder mag wegen dan het grotere belang van de energietransitie, waar wij allemaal voor staan. Verder benadrukt hij dat er niet eerder in het proces met de omwonenden gesproken had kunnen worden: eerder was het niet duidelijk waar er interesse lag om mee te werken aan zonneparken.
- Jaap Dirkmaat geeft aan dat er natuur ontwikkeld wordt dankzij het project. Door deze nieuwe natuur zullen soorten die verdwenen zijn terugkeren. Het gaat dan onder andere om rode lijst soorten. Tevens geeft Jaap Dirkmaat aan dat niemand in de toekomst kan kijken.
- Sommigen omwonenden maken zich zorgen dat de boeren ermee moeten stoppen op de plekken waar de panelen komen te staan. Frits Broekman geeft aan dat hij nog jong is en nog vele jaren als boer zal blijven werken. Voor hem betekent de zonneweide een aanvulling op zijn agrarische bedrijfsactiviteiten. Hij merkt daarbij op dat hij alleen voor zichzelf spreekt en niet voor andere boeren.
- Door dhr. Wassink wordt gezegd dat er op het regelstation in Leuth geen capaciteit is. Daar zal capaciteit uitgebreid moeten worden om het park aan te sluiten, deze kosten zullen door de omwonenden betaald worden. Tevens geeft hij aan dat door de komst van de pilot de bewoners van Millingen niet meer energie kunnen leveren uit hun panelen om het park dit opslukt.

Craig Savy antwoordt op bovenstaande zorgen van dhr. Wassink dat de initiatiefnemers zelf een kabel zullen trekken en voor een eigen aansluiting gaan zorgen. Deze aansluiting zal in ieder geval niet op het regelstation in Leuth zijn, maar wellicht in Nijmegen of op een andere plek waar voldoende capaciteit aanwezig is. Hierdoor zal het park niet concurreren met zon op dak projecten van particulieren die op het station in Leuth aangesloten worden. Tevens geeft Craig aan dat de kosten voor de nieuwe kabel door de initiatiefnemers zelf gemaakt worden.

Sander dankt de omwonenden voor de aanwezigheid en geeft aan dat het verslag gedeeld wordt met de aanwezigen en gepubliceerd wordt op de website www.zonneparkbergendal.nl, die binnenkort online zal gaan. Op deze website zal alle informatie te vinden over het project, zoals verslagen van bijeenkomsten, de agenda, nieuws, e.d. Bovendien kunnen mensen zich hier aanmelden voor diverse bijeenkomsten.